

[Arbejdsministeren]

E. coli K 12, *Saccharomyces cerevisiae* (bagerigær) og *Bacillus subtilis*.

E. coli K 12 er en svækket organisme, som ikke er i stand til at formere sig eller overleve i den menneskelige organisme.

Saccharomyces cerevisiae (bagerigær), gensplejset, besidder ikke anden risiko end bagerigær i almindelighed.

Bacillus subtilis anvendes i Novos nuværende produktion ved enzymfremstilling, og den gensplejsede organisme besidder ikke yderligere risiko.

De tre nævnte mikroorganismer kan karakteriseres som ikke-sygdomsfremkaldende organismer (ikke-patogene) og hører til den laveste fareklasse i NIH-guidelines, som er den amerikanske sundhedsstyrelses retningslinjer for arbejde med mikroorganismer. En række europæiske lande og Australien anvender NIH-guidelines eller modificeringer heraf for arbejdet inden for det mikrobiologiske område.

Ved en produktion som den af Novo påtænkte til fremstilling af f.eks. hormonet insulin er de gensplejsede organismer fremstillet og rendyrket i laboratorier. Opdyrkingen i stor skala foregår i lukkede systemer, gæringsstanke.

Efter foretagne litteratursøgninger og konsultation af en række danske forskere, såvel inden for det offentlige som det private, kan jeg oplyse, at der hverken ved danske eller udenlandske undersøgelser er konstateret helbredsskader ved arbejde med gensplejsede organismer som de tre omtalte. Herved må dog tages i betragtning, at arbejdet med gensplejsede organismer i produktionsøjemed er af meget ny dato og kun er foregået inden for de sidste 3 år på storindustrielt plan. Erfaringsmaterialet med eventuelle specifikke sundhedsrisici forbundet med netop dette arbejde er derfor meget spinkelt.

En række artikler i den internationale litteratur beskriver de *mulige* risici ved arbejdet med gensplejsede organismer:

- 1) Risiko ved arbejdet med mikroorganismen (infektion, allergi)
- 2) Eventuel skadelig påvirkning efter kontakt med det gensplejsede produkt (f.eks. insulin)
- 3) Eventuel skadelig påvirkning fra forureninger i produktionen.

ad 1) De tre omhandlede mikroorganismer er som nævnt alle klassificeret som »ikke-sygdomsfremkaldende« (ikke-patogene). Arbejdet med de gensplejsede organismer frembyder derfor normalt ikke risiko for infektion. Risiko for udvikling af overfølsomhedsreaktioner over for disse mikroorganismer anses ikke for øget efter gensplejsning.

ad 2) Kontakt med produkter fra mikroorganismen (f.eks. insulin) kan ske ved indånding af aerosoler, som indeholder mikroorganismen eller det dannede produkt. Indtagelse gennem munden kan endvidere finde sted, f.eks. efter kontakt mellem produkt og hænder og hænder/mund. En amerikansk forsker har teoretisk beregnet »den værst tænkelige« indtagelse af insulinproducerende *E. coli* bakterier og fundet, at det insulinindtag, der teoretisk kan forekomme, ikke overstiger daglig variation i forbrug af dette hormon hos enkeltpersoner.

ad 3) Udvikling af uønskede og eventuelt skadelige biprodukter ved opformering af gensplejsede mikroorganismer anses for minimal. Den gensplejsede organisme kan således ikke aktivt overføre arveanlægget til en anden organisme. Ændringer i arveanlægget inden i organismen kan medføre produktion af uønskede produkter, men som følge af de strenge renhedskrav til produktionen anses også denne mulighed for minimal.

Vedrørende eventuelle risici for ansatte ved anvendelse af gensplejsningsteknik henvises i øvrigt til betænkningen fra det af indenrigsministeriet nedsatte udvalg om dette emne. Betænkningen ventes offentliggjort i midten af næste måned.

Spm. nr. S 1427

Til indenrigsministeren (10/7 85) af:

Steffensen (KrF):

»Vil ministeren overveje en ændring af loven om valg til folketinget, således at udlandsdanskere, der bor langt fra det sted, hvor de kan stemme, også får en praktisk mulighed for at afgive deres stemme?«

Begrundelse

Ifølge loven om valg til folketinget kan en vælger, der opholder sig uden for landets grænser, afgive brevstemme på en dansk diplomatisk eller konsulær repræsentation